

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Сагайдак Мирослава Олегівна,
курсант 2-го курсу ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Горбач-Кудря І.А.,**
викладач кафедри поліцейського права,
кандидат юридичних наук

**ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕВІРКИ
ДОКУМЕНТІВ ОСОБИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

В умовах військового стану питання щодо перевірки документів в осіб набуває неабиякої актуальності [1]. Особливої уваги заслуговує питання щодо правових підстав та порядку застосування такого заходу.

Перевірка документів згідно із п.1 ч. 1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» є превентивним поліцейським заходом, але в режимі воєнного стану він набуває іншого характеру. Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2]. Заходи правового режиму воєнного стану передбачені саме в ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Цей перелік заходів включає в себе перевірку документів у осіб (п.7 ч.1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»).

Відповідно до п.4 Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021р. № 1456 (далі – Порядок перевірки), перевірка документів в осіб, огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян здійснюється лише після введення воєнного стану в межах території та у строки, зазначені в указі Президента України про введення воєнного стану, на підставі наказу військового командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) [3]. Наказом військового командування призначається комендант, визначаються його завдання, повноваження із забезпечення єдиного управління визначеними силами та засобами різних органів та координація їх дій під час здійснення заходів особливого режиму [3]. Комендант – уповноважена особа органу

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

військового управління, яка призначається наказом військового командування або військової адміністрації (у разі її утворення) та якій надано повноваження щодо організації та забезпечення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування на території, де запроваджено комендантську годину та \ або встановлено спеціальний режим світломаскування , координації дій сил і засобів підрозділів та органів військового управління Збройних Сил та інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів (підрозділів), органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій (у разі їх утворення) на такій території [4].

Відповідно до п.5 Порядку перевірки право на проведення перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян надано відповідним уповноваженим особам органів Національній поліції, СБУ, Національній гвардії, Держприкордонслужби, ДМС, Держмитслужби та Збройних Сил, які визначені в наказі коменданта [3]. Згідно із п. 2 Порядку перевірки, уповноважена особа – посадова особа, яка призначається наказом коменданта на якій надано повноваження щодо перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану.

Документами, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України є паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт України, службовий паспорт України, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи на повернення в Україну, тимчасове посвідчення громадянина України [5]. Документи, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус, – це посвідчення водія, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, картка мігранта, посвідчення біженця, проїзний документ біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзний документ особи, якій надано додатковий захист [5].

Підстави, за якими проводиться перевірка документів визначаються за п.7 Порядку перевірки, дозволяють уповноваженій особі вимагати пред'явлення документів у таких випадках, зокрема, *якщо особа має зовнішні ознаки, схожі на ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи; якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення; якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом; якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином не можливо; якщо особа*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

перебуває в місці вчинення кримінального, адміністративного правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події; якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення; якщо особою порушено відповідні заборони, введених на території, де запроваджено правовий режим воєнного стану [3].

Узагальнюючи все вищезазначене, можемо дійти висновку, що введення воєнного стану потребує посилення заходів безпеки. Одне із головних завдань, що належить до повноважень поліції – надання поліцейських послуг у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку [6]. Розширення переліку уповноважених суб'єктів, яким надано право на перевірку документів в осіб, якнайкраще забезпечує виконання державою зазначеної правоохоронної функції. Проте доопрацювання потребують алгоритми перевірки документів, зупинки транспорту для огляду і, в разі потреби, застосовування сили, спецзасобів та вогнепальної зброї.

Список використаних джерел:

1. Перевірка документів осіб в період військового стану – пояснює адвокат. *Pravo.UA*: веб-сайт. URL: <https://pravo.ua/perevirka-dokumentiv-osib-v-period-viiskovoho-stanu-poiasniue-advokat/> (Дата звернення 16.07.2022).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: постанова КМУ від 29.12.2021 № 1456 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-p#Text>
4. Про затвердження Порядку здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан: постанова КМУ від 08.07.2020 № 573 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-p#Text>
5. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII
// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Толокольнікова Анжела Вікторівна
Курсант 3-го курсу ННІ № 2 НАВС
Науковий керівник: **Горбач-Кудря І.А.**,
викладач кафедри поліцейського права,
кандидат юридичних наук

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИТУАЦІЇ ЩОДО ГЕНДЕРНОЇ
РІВНОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ**

Рівність чоловіків і жінок є складною і багатовимірною концепцією, нормативно і політично спірною (дискусійною), що має різноманітні значення в світі і не визначеною послідовно в політичних документах [1, с.125].

Європейська Комісія визначає гендерну рівність як «результат відсутності дискримінації за ознакою статі людини в можливостях і розподілі ресурсів, благ або доступу до них», яке фокусується на наступних елементах:

- життєвий вибір і економічна незалежність;
- повна реалізація потенціалу жінок і використання в повній мірі їх навичок;
- кращий розподіл за гендерною ознакою на ринку праці, більш якісних робочих місць для жінок;
- просування справжніх можливостей для жінок і чоловіків, для того, щоб насолоджуватися балансом життя і роботи;
- людську гідність, право на життя і право на недоторканність особи [1, с. 125].

Гендерна нерівність сьогодні зберігається в більшості сфер нашого життя, адже вона гальмує розвиток суспільства, що знаходить своє підтвердження в наступних негативних наслідках: знижується продуктивність праці, сповільнюється економічне зростання, зменшується рівень і якість життя. Оскільки гендерні відносини вступають в тісний зв'язок із загальною соціально-економічною модернізацією суспільства та затвердженням нових технологій, то проблема нерівності чоловіків і жінок стоїть особливим, першочерговим питанням, якому необхідно приділяти велику увагу особи [1, с.126]. У Конституції України, як і в конституціях більшості держав світу, закріплені складові принципу рівності: рівність громадян перед законом, рівність незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними ознаками тощо, рівність жінки і чоловіка. [2, с. 8].